

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ (Μάρτιος 2007)

Συγγραφέας: ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

I. Η κοινή γνώμη έχει κατακλυστεί τελευταία με εκτιμήσεις για την αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου. Η έκθεση Στερν προκάλεσε ιδιαίτερη εντύπωση, κυρίως γιατί ανέδειξε τα όρια του προτύπου ανάπτυξης που ακολουθούμε. Δύο περίπου μήνες αργότερα η Διάσκεψη του Διακυβερνητικού Πάνελ για τις Κλιματικές Αλλαγές (IPCC) στο Παρίσι επιβεβαίωσε με αδιάσειστη επιχειρηματολογία ότι η αποσταθεροποίηση του γήινου κλιματικού συστήματος και η επιτάχυνση του φαινομένου του θερμοκηπίου οφείλεται πρωτίστως στην ανθρώπινη δραστηριότητα.

Οι εξελίξεις αυτές σημαδεύουν το τέλος της ένοχης αθωότητάς μας. Όλοι πια γνωρίζουμε ότι ακολουθούμε μια πορεία που υποθηκεύει το μέλλον της ανθρωπότητας. Μπροστά στον κίνδυνο που διαγράφεται δεν έχουν θέση εθνικοί εγωισμοί. Για την αντιμετώπιση της υπερθέρμανσης του πλανήτη πρέπει να δράσουμε όλοι άμεσα με αίσθημα ευθύνης. Είναι ώρα να συνειδητοποιήσουμε ότι απερίσκεπτες και ιδιοτελείς στάσεις ανήκουν οριστικά στο παρελθόν.

II. Η συζήτηση αυτή ανακινήθηκε πρόσφατα και στη χώρα μας, συμβάλλοντας στην ευαισθητοποίησή μας. Όλοι έχουμε πια γνώση των κινδύνων που μας απειλούν. Πρέπει λοιπόν να αναρωτηθούμε τι κάνουμε για την αντιμετώπισή τους. Ως γνωστό, η Ελλάδα έχει αναλάβει συγκεκριμένες υποχρεώσεις απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τις κλιματικές αλλαγές. Συγκεκριμένα, πρέπει να περιορίσει ως το 2012, με αφετηρία το έτος 1990, την αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 25%. Για το σκοπό αυτό εγκρίθηκε το 2003 σχετικό Εθνικό Πρόγραμμα με ορίζοντα το 2010.

Το Εθνικό Πρόγραμμα προέβλεπε δράσεις και μέτρα ανά τομέα που θα ήταν δυνατόν να εγγυηθούν την εφαρμογή του. Οι προβλέψεις του αθετήθηκαν ωστόσο γρήγορα. Όπως αναμενόταν, επικράτησε η αβασάνιστη αντίληψη αφενός ότι θα ήταν ευχερής και οικονομικά συμφέρουσα η αγορά ρύπων από άλλα κράτη και αφετέρου ότι

οι υποχρεώσεις μας θα μπορούσαν να μετακυλιθούν ως το τέλος του Προγράμματος. Τότε άλλωστε θα γίνει η αποτίμηση της εφαρμογής του. Και εδώ κυριάρχησε δηλαδή η λογική «μπόρα είναι και θα περάσει» και, πάντως, ότι η ευθύνη θα αναζητούνταν στο μέλλον από άλλη κυβέρνηση.

III. Αντί έτσι να περιορίσουμε την αύξηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, ο σχετικός δείκτης έτρεχε το 2004 με ρυθμό +31%. Αν δεν αλλάξει τίποτε ως το 2010, εκτιμάται ότι, αντί να περιοριστεί η αύξηση των ρύπων κατά 25%, οι εκπομπές τους θα κυμανθούν είτε στο 41% είτε, σύμφωνα με άλλη άποψη, στο 48%. Ανάλογες εκτιμήσεις ισχύουν εξ άλλου για όλες τις παραμέτρους που προσδιορίζουν τη μέτρηση του φαινομένου. Η εικόνα είναι από κάθε άποψη απογοητευτική, δείχνει δε ότι οι σχετικοί δείκτες, αντί να βελτιώνονται, επιδεινώνονται σημαντικά.

Την πραγματικότητα αυτή φαίνεται να αποδέχεται, παρά τις προσπάθειες ωραιοποίησης, η αναθεώρηση του Εθνικού Προγράμματος που προωθείται. Ως «εγωιστική» διέξοδος προβάλλει κυρίως, χωρίς συνείδηση του περιβαλλοντικού διακυβεύματος της ανθρωπότητας και χωρίς στοιχειώδη αίσθηση διεθνούς αλληλεγγύης, η στενή οικονομική θεώρηση του προβλήματος, δηλαδή κυρίως η αγορά ρύπων από άλλες χώρες. Ανάλογες λύσεις ακολουθούν, σε μικρότερη πάντως έκταση, και άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και ως προς αυτά όμως διεκδικούμε τα «σκήπτρα» του ουραγού στις επιδόσεις μας για την καταπολέμηση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

IV. Η επιδείνωση των δεικτών του και η εντεινόμενη ευαισθητοποίηση που διαπιστώνεται διεθνώς οδήγησαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ανάληψη μιας νέας πρωτοβουλίας, που συνίσταται στην αυτοδέσμευση των μελών της Ένωσης για την περαιτέρω μείωση, σε σχέση με το 1990, κατά 20% των εκπομπών ρύπων ως το 2020. Η πρωτοβουλία αυτή θεωρείται πρόδρομος για την προώθηση ενός δευτέρου πρωτοκόλλου του Κιότο μετά το 2012, θα συζητηθεί δε στη επικείμενη Σύνοδο Κορυφής το Μάρτιο. Σ' αυτήν θα αποφασιστεί εκ νέου η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

V. Εύλογα αναμένεται η χώρα μας να συμφωνήσει με την πρωτοβουλία της Επιτροπής. Ερωτάται όμως πώς θα εξηγήσει τις υπερβολικές υστερήσεις της; Πώς θα πείσει για τη «τυφλή» πολιτική που ακολουθεί για το ζήτημα; Και το σημαντικότερο, πώς θα ανταποκριθεί στις νέες αυξημένες υποχρεώσεις που θα κληθεί να αναλάβει;

Με την αδιέξοδη και αβασάνιστη πολιτική που ακολουθούν οι κυβερνήσεις μας θα ήταν μάταιο να αναζητήσει κανείς πειστικές απαντήσεις. Αντί λοιπόν να βαυκαλιζόμαστε με την αναθεώρηση του Εθνικού Προγράμματος μείωσης των εκπομπών -που δεν πρόκειται άλλωστε να εφαρμοστεί ουσιαστικά, όπως και το αρχικό- και να παραπλανούμε τους εταίρους μας, ήρθε η ώρα να συζητήσουμε επιτέλους σοβαρά και με αίσθημα ευθύνης την πολιτική μας για ένα υπαρξιακό πρόβλημα της ανθρωπότητας.